

4^e zondag van de Advent Dagthema: Geloof!

Overweging 18 december 2016 – Jonne Meij

Lector: Carolien Maris

“... Maar laten wij ons niet terugtrekken uit angst of schaamte,
laten wij niet terugkeren naar waar we vandaan komen
maar vooruit blijven leven, geleid door ons visioen ...”

Eerste lezing - De eenheid van religieuze idealen

Tweede lezing - Hebreëën 11:1-3, 6-9, 12-16

Openingsgebed

Eeuwige, bron van liefde en levenskracht
We zijn bij elkaar in uw naam en vragen u:
Maak ons vrij van vaste beelden
en open ons voor de verbeelding.
Laat ons dromen van het allermooiste
en geloven in oprechte liefde.
Dat wij u mogen zien
door onze eigen ogen.
Opdat wij via onze eigen beelden
groeien
naar u toe
Amen.

Lied

Huub Oosterhuis/Tom Löwenthal

Herschep ons hart, heradem ons verstand,
dat wij elkaar behoeden en doen leven.
Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.
Verberg u niet, verberg u niet.

Welkom en inleiding

Goedemorgen allemaal.

Carolien Maris en ik heten jullie van harte welkom op deze vierde adventszondag, fijn dat jullie er zijn. Dit is de laatste advent zondag voor de kerst. de afgelopen drie weken hebben in het teken gestaan van de verwachting. Volgende week, op kerstavond, zullen we 's middags met de kinderen en om middernacht met alle volwassenen opnieuw vieren dat al het goede waar wij op wachten zichtbaar

pag. 1

Oecumenische
Basisgemeente **De Duif**

© Oecumenische basisgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studietoelinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

is geworden. Zichtbaar en aanraakbaar in de vorm van een pasgeboren mensenkind. Een kind dat ons voorleeft hoe de onzichtbare en vaak on(be)grijpbare kracht van de liefde handen en voeten krijgt in de mens.

Maar eerst deze week; een week waarin de verwachting nog volop voelbaar is..

Maria was in die tijd hoogzwanger, haar buik stond letterlijk bol van wat zou komen... een nieuw leven, een nieuw begin, een nieuwe toekomst.

We leven hoopvol toe naar wat we nog niet zien maar wat ons als visioen is aangekondigd. In deze weken van verwachting spelen verwondering, geloof, hoop en liefde een grote rol.

Waarfe van verwondering

Diana heeft op de eerste advent met ons gekeken naar de waarde van verwondering; met een open blik de wereld bezien, zonder de vaak verstikkende behoefte naar waarheid en zekerheid.

Verwondering kan de stem van onze twijfel doen zwijgen en maakt ruimte voor het beleven van geloof, hoop en liefde.

Jan sprak op de tweede advent over de liefde als brug naar de ander. Liefde als dé eeuwige oerkracht die verbinding met de ander mogelijk maakt waardoor eenzaamheid kan worden doorbroken.

en Hans sprak vorige week over de hoop. Over positieve mogelijkheden blijven zien in situatie's die anders doen vermoeden. Hoop richt ons op de mogelijk positieve uitkomst en houdt ons daarmee gaande de toekomst in. Ook wanneer die toekomst onzeker of beangstigend is.

Drie onderdelen van het geloof; Verwondering, liefde en hoop. Drie onzichtbare krachten die het leven warmte en licht geven en levensenergie om voort te gaan.

Vandaag spreek ik met jullie over het geloof.

Met hét geloof bedoel ik het geloof in één God. De christelijke God of Allah de God van de Islam.

Beide "geloven" worden stevig bekritiseerd en met wantrouwen bekeken. Geloof of religie wordt vaak gezien als gedachtegoed van waaruit anderen worden beoordeeld en veroordeeld en als voedingsbodem voor haat en geweld. Vorige week zag ik in het programma Pauw hoe twee christelijke gelovigen en een islamistisch gelovige de kans kregen om daar de positieve waarden van het geloof tegenover te zetten. Dat bleek niet makkelijk...

Het was echter goed om te zien dat vertegenwoordigers van het Christelijk geloof en van de Islam samen aan tafel zaten met een gezamenlijk doel; Het verwoorden van de verrijkende waarden van het geloof voor het individu én voor de samenleving. Het was goed om te zien dat deze mensen bereid en instaat waren om hierin samen op te trekken.

Discussie

Hoe zouden wij in die discussie kunnen staan en hoe zouden wij de rijkdom die het geloof aan ons leven geeft verwoorden?

Die vragen wil ik vandaag met u verkennen en dat wil ik doen aan de hand van een islamitische tekst en een tekst uit de bijbel.

De eerste lezing komt uit het boek 'De eenheid van religieuze idealen' van de Islamitische mysticus: Hazrat Inayat Khan. De tweede lezing komt uit de brief aan de Hebreeën. Twee teksten die de waarde van geloven zichtbaar maken.

Dat deze viering licht mag werpen op geloven in deze tijd.

Laten we beginnen met het aansteken van de vierde adventskaars, de kaars van eenheid en van religieuze idealen.

Ik wens ons een mooie viering.

Aansteken van de vierde adventskaars

Gebed om eendracht

Er is een kracht die geest is en leven,
licht en waarheid en grenzeloze ruimte.
Zij omvat alle activiteit en verlangen,
alle geuren en smaken.
Deze kracht is het die het hele universum ontvouwt
en in stilte alles lief heeft.
Dit is de kracht die in de harten woont
van allen die in liefde leven.
Laat ons die kracht herkennen en delen
met elkaar.

Lied

Huib Oosterhuis/Tom Löwenthal

*Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.*

Die mij niet, sleurde, niet duwde, maar wenkte,
over uw drempel.
Die de sluier van mijn angst niet scheurde,
maar optilde.
Die met enkel uw stem mij zo vermurwde,
dat ik wilde.

*Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.*

Ooit door geruchten over U geknecht.
Nu zonder angsten, eindelijk verwacht ik U.

*Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.*

De eenheid van religieuze idealen

*Hazrat Inayat Khan (1882 - 1927) Oprichter van het universeel Soefisme,
de mystieke tak van de Islam*

Als er een speciale God bestaat dan is dat niet alleen een speciale God van een gemeenschap, maar een God van ieder individu. Want de mens moet zich zijn eigen God maken, voordat hij de ware God verwezenlijkt. Maar die God, welke de mens in zichzelf maakt, wordt tenslotte de deur waardoor hij binnentreedt in het heiligdom van zijn innerlijk wezen, de ware God, die in het hart van de mens woont. En dan pas begint men te beseffen, dat God niet een God is van een bepaalde gemeenschap, maar dat God de God van het ganse Zijn is.

Als er een godsdienst is dan is het in die bijzondere betekenis. Ik noem het geen plicht maar het leven zelf. Het leven zelf is de godsdienst. Hij die weet wat eergevoel, wat schaamtegevoel, wat gevoel voor oprechtheid is, hij wiens sympathie, wiens toewijding levend is. Die mens is waarlijk levend, die mens is godsdienstig.

Lied

Huub Oosterhuis/Tom Löwenthal

Op mijn levenslange reizen
twijfel, donker achtervolgt mij.
Liefde, blind, holt voor mij uit,
zing ik steeds op and're wijzen
over wie ik niet kan spreken,
zing ik: "ooit, mijn hart te breken,
ooit mijn hart voor jou te breken".

Opgereisd, pas halverwege,
met een keel kapot gezongen,
met een hart voor wie gebroken,
kruip ik onder doornenstruiken,
druk mijn ogen in de aarde,
smeeek dat nu het eind zal komen,
smeeek de dood, dat hij zal komen.

mmm...

spoorloos trok voorbij de twijfel,
waar ik lag. De liefde keerde,
zag mij, bracht mij drank en spijs,
deed mij opstaan uit de dood.
Nog een leven zal ik reizen.
Nooit meer zonder reisgenoot.

Tweede lezing - Hebrëëën 11:1-3, 6-9, 12-16

1 Het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien. 2 Om hun geloof werden de mensen uit vroeger tijden geprezen. 3 Door geloof komen we tot het inzicht dat de wereld door het woord van God geordend is, dat dus het zichtbare is ontstaan uit het niet-zichtbare.

6 Zonder geloof is het onmogelijk God vreugde te geven; wie hem wil naderen moet immers geloven dat hij bestaat, en wie hem zoekt zal door hem worden gevonden. 7 Door zijn geloof bouwde Noach, toen hem te kennen was gegeven wat er zou gebeuren, nog voordat dit voor iemand zichtbaar was. 8. Door zijn geloof ging Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam op weg naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, en hij ging op weg zonder te weten waarheen. 9 Door zijn geloof trok hij naar het land dat hem beloofd was maar hem nog niet toebehoorde.

13 Zij allen zijn in geloof gestorven; wat hun beloofd was zagen ze geen werkelijkheid worden, ze hebben slechts een glimp ervan begroet, en ze zeiden van zichzelf dat zij op aarde leefden als vreemdelingen en gasten. 14 Door zo te spreken lieten ze blijken op doorreis te zijn naar een vaderland. 15 En daarmee bedoelden ze niet het vaderland waaruit ze weggetrokken waren, anders waren ze daarheen wel teruggekeerd. 16 Nee, ze keken reikhalzend uit naar een beter vaderland: het hemelse.

Overweging

Vandaag wil ik met u spreken over de eenheid van religieuze idealen en de positieve waarden die geloven ons mensen aanreikt. Maar ik wil dat niet doen zonder eerst ook de levensbedreigende kracht van religie bespreekbaar te maken.

Dinsdagavond na de koor repetitie zat ik nog even thuis op de bank met een kopje thee. Jur had de tv nog aan. Samen keken we een programma met de naam: “de ongelovigen”.

Een programma waarin een aantal vluchtelingen aan het woord kwamen over de achtergrond van hun vlucht uit eigen land. Ze kwamen uit verschillende landen zoals; Afghanistan, Bangladesh, Pakistan en Syrië maar ze hadden een gemeenschappelijke vluchtreden: Zij waren ongelovig. Zij waren en zijn ongelovig en hadden er in hun thuisland voor gekozen om daar niet over te zwijgen. Zij voelde het als hun recht en hun plicht om levensruimte te creëren voor zichzelf en voor andere niet gelovigen in hun samenleving.

Beperken van bewegingsvrijheid

De samenlevingen waaruit deze mensen zijn gevlucht hebben met behulp van ‘heilige’ regels en wetten hun grenzen afgebakend. Geloofsautoriteiten hebben bepaald welke waarden en normen in de samenleving fundamenteel zijn en welke gedragsregels daarbij horen.

Wij weten dat gedeelde waarden en normen in een samenleving nodig zijn maar we weten ook hoe, door middel van machtsmisbruik, regels en wetgeving aan mensen worden opgelegd met als doel het beperken van de bewegingsvrijheid en het zaaien van angst voor het leven buiten de eigen grenzen. Zwaaien met God’s straf of beloning geeft dat machtsmisbruik een schijnbaar ‘heilige’ oorsprong: Waarmee de autoriteiten als het ware zeggen: Ik ben het niet die dit voorschrijft; ik ben slechts een dienaar van God’s wil. Op die manier wordt een onbeweeglijk en angstaanjagend God’s beeld opgelegd. Een Beeld dat mensen de adem beneemt en leefruimte ontnemt.

Om het feit dat deze, zoals ze zelf zeggen; ‘ongelovigen’, artikelen schreven vanuit een kritische blik op de heersende religie, en dat zij zich niet wilde houden aan de regels en wetten die vanuit die religie waren opgelegd, werden zij vogelvrij verklaard. Zij staan op doden lijsten. De religieuze autoriteiten in hun land riepen burgers op hen te zoeken en hen te vermoorden.

We kregen er beelden van te zien; hoe in de straten van Bangladesh duizenden mensen werden opgeroepen tot het doden van ongelovigen. Het vuur waarmee de leiders dit stonden te doen was extreem en agressief.. het speeksel vloog hen uit de mondhoeken.

Beangstigend en beschamend

De mens als massa is makkelijk op te drijven, als kuddedieren, Je hoeft er maar een aantal echt bang te maken om de angst te doen overslaan op de hele groep.

Je vraagt je af waarom mensen, in naam van God, het leven zo benauwd moeten maken, en waarom ze elkaar zo bang maken voor anders gelovigen of niet gelovigen. Zo bang dat zij bereid zijn om anders gelovigen te doden.

We zien het nu in de islamitische wereld gebeuren, maar de geschiedenis leert ons dat het in de Christelijke wereld ook veelvuldig aan de orde van de dag geweest is.

Het is beangstigend en beschamend.

Als geloven in een God betekend dat je als geloofsgemeenschap en als individu, op basis van je geloof, het recht zou hebben om anderen de wet voorschrijven of zelfs te doden. dan wil ik daar niet mee geassocieerd worden...

Doordat deze agressieve uitingsvorm van religie zo beangstigend is is dat juist dé kant van het geloof die steeds benoemt wordt. In de media, bij de koffieautomaat op het werk en op straat. Mensen lijken geen weet meer te hebben van de leven scheppende kracht van geloven. Soms lijkt je al verdacht omdat je gelooft en jij je kennelijk niet afkeert van de bron van haat en geweld. Wanneer je zichtbaar gelovig bent wordt je daar op aan gekeken. Een hoofddoek, een kruisje aan je ketting, een keppeltje, een rode stip op je voorhoofd. Je zou je soms willen verbergen. Maar zoals één van de ongelovige uit het programma zei: “als we onze stem niet meer laten horen, dan bestaan we straks niet meer.”

Werkelijk welkom

Uit eigen ervaring weten we: dat geldt ook voor ons, de Duif gemeenschap. De Duif is en kleine maar o,zo, dierbare geloofsgemeenschap. Een geloofsgemeenschap waar geloven een hele andere inhoud heeft gekregen, waar geloven een voedende en helende bron is. Een bron waaraan wij ons iedere zondag tijdens de viering komen laven. Aan de hand van ons geloof leren wij ervaren dat we werkelijk welkom zijn in het leven !

Zodat we anderen vanuit datzelfde vertrouwen welkom kunnen heten in ons leven. Waar we ons oefenen in het verkrijgen en behouden van een open levenshouding, een inclusieve levenshouding waarin ruimte is voor iedereen; gelovigen, anders gelovigen en niet-gelovigen.

De eerste lezing komt uit de islamitische mystiek. Elke geloofsrichting heeft een mystieke tak. De mystiek richt zich op de spirituele kant van geloven in God. De persoonlijke gevoelservaringen van het geloven aan de hand waarvan een mens zich kan ontwikkelen, kan groeien naar God toe. Niet uit persoonlijk gewin maar om daardoor mens te worden en mens te zijn voor anderen. Om los te komen van de angst die ons het leven beneemt en te leren leven in geloof of anders gezegd: in vertrouwen.

In deze tekst lezen we dat God niet slechts de God is van een speciale gemeenschap maar dat God van ieder individu is. Want zo wordt gezegd: ‘de mens moet zich zijn eigen God maken voordat hij de ware God verwezenlijkt’.

Naar eer en geweten

Welke God een individu voor zichzelf maakt is afhankelijk van de cultuur waarin hij wordt geboren, zijn opvoeding, zijn levenservaringen en zijn voorstellingsvermogen. Welke naam God krijgt, hij of zij is of onzijdig, waar God zich bevindt; in ons hart, in de hemel of om ons heen. Of hij goed is of streng... Al deze aspecten van God vormen zich in ieder individu apart. Ongeacht de cultuur of de traditie waarin hij of zij is geboren. Ook in de mensen die niet in God geloven. Ook zij hebben een beeld van God, zij hebben een beeld waar zij niet in kunnen of willen geloven. Leven zij daardoor zonder vertrouwen, zonder liefde, zonder mens te worden? Absoluut niet! Ieder mens leeft in principe naar eer en geweten en naar beste kunnen naar het licht toe. Op weg naar harmonie met zichzelf, de ander en met het leven. ‘Het leven is de godsdienst’ zegt de mysticus Inayat Khan.

Het is niet aan wie dan ook om een ander te beoordelen op zijn geloof, zijn godsdienst. Want je kunt iemands innerlijke weg niet beoordelen op basis van zijn rituelen.

Deze geloofsbeleving scheidt ruimte van leven en geloven en verbindt mensen door middel van ons gezamenlijke leven.

We hebben de brief aan de Hebreëen al bijna niet meer nodig... Maar toch wel.

Het benoemt mijns inziens een heel belangrijk aspect van geloof. We lezen: ‘Geloof legt de grondslag voor alles waarop wij hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien’.

Geloof als een visioen. Een vergezicht van een wereld waarin ruimte van leven, respect, rechtvaardigheid en vrede voor ieder mens mogelijk is.

We zien in de wereld veel van het tegenovergestelde.

Geloofsruimte wordt aan alle kanten bedreigd. Wij zien soms slechts een glimp van ons visioen werkelijkheid worden.

Maar laten wij ons niet terugtrekken uit angst of schaamte, laten wij niet terugkeren naar waar we vandaan komen maar vooruit blijven leven, geleid door ons visioen.

Laten ieder van ons zich voornemen om zijn of haar geloof levend te houden, om het te voeden en zijn leven en handelen erop af te stemmen. Laten wij elkaar opzoeken om ons visioen te delen en elkaar te helpen om ons geloof te hervinden wanneer wij het kwijt zijn. Ongeacht de naam die wij ons geloof geven.

Laat onze geloofsbeleving ons doen leven en laten leven.

Amen

Stilte

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de eeuwige bron van eindeloze liefde die één is in allen en alles in één.

Ik geloof dat zij los staat van beelden, zij huist in het hart en wijst ons de weg.

Ik geloof in de liefdevolle intentie van Jezus die ons voorleeft hoe wij in vertrouwen kunnen leven. Die laat zien dat liefde is vrij en zonder dogma.

Ik geloof in de zachte kracht van de levensenergie, die leven inblaast en doet herleven en ons vrede geeft met elke ademteug.

Ik geloof in de ontvankelijkheid van ons mensen. Dat wij ons kunnen overgeven aan het vertrouwen in de goedheid die is in God, de mensheid en de toekomst.

Viering van brood en wijn

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Huub Oosterhuis/Tom Löwenthal

Moge ons voor waar verschijnen,
die genoemd wordt zoon der mensen,
die gezegd wordt dood maar levend,
die gehoopt wordt mens voor allen.

Moge ons verschijnen deze,
Ook in droom, in stand van sterren,
Ook als spiegelbeeld in water,
en in mensentaal van liefde.

In dit mensenbrood gebroken,
levenskansen, recht voor allen,
in het drinken van de beker,
in vergeving en ontferming.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis/Antoine Oomen

Niemand heeft U ooit gezien.
Liefde is uw naam.

Brood des levens heet die knecht
die uw kind genoemd wordt:
Jezus, kind uit Nazareth.

Liefde, zegt Gij, is te doen.
Werk in ons dat wij U doen.
Licht ons op dat wij U zien.

Dat wij leven wat geleefd moet.
Dat wij doen wat moet gedaan:
recht voor ieder mensenkind,

brood voor ieder kind van mensen,
vrede en een nieuwe wereld -
en de dood zal niet meer zijn.

Gedachten rond het thema

Onze Vader

Aramese versie

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

Vestig uw rijk van eenheid nu,

pag. 8

uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.
Maak de koorden van fouten los die ons binden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.

Laat ons de bronnen niet verzaken, de Geest en de Aarde
Want daaruit worden wij geboren: lichaam en liefde.
Makende ons een levende kracht om te handelen,
zingende het lied van het hart, dat alles verfraait
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.

Activiteiten en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis/Antoine Oomen

Niet als een storm, als een vloed,
niet als een bijl aan de wortel,
komen de woorden van God,
niet als een schot in het hart. (2x)

Maar als een glimp van de zon,
een groene twijg in de winter,
dorstig en hard deze grond,
zo is het koninkrijk Gods.

Stem die de stilte niet breekt,
woord als een knecht in de wereld,
naam zonder klank zonder macht,
vreemdeling zonder geslacht.

Kinderen armen van geest,
mensen gelouterd tot vrede
horen de naam in hun hart,
dragen het woord in hun vlees.

Blinden herkennen de hand,
dovemansoren verstaan hem,
zalig de man die gelooft,
zalig de vrouw aan de bron.

Niet in het graf van voorbij,
niet in een tempel van dromen,
hier in ons midden is Hij,
hier in de schaduw der hoop.

Hier in dit stervend bestaan
wordt Hij voor ons geloofwaardig,
worden wij mensen van God,
liefde op leven en dood.

Zegenbede

